

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Titvlvs X. De Ordine Cognitionvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

validè infligi queant, apud *Panorm. hic. n. 17. Suar. cit. s. 30. n. 9. Tusc. n. 4.* Quia ferre censuram contra contumaces potius ad legislationem aut præcepti impositionem, quam ad iudicium strepitum spectat. Ceterum si vocatis partibus à iudice cognoscendum, ac declarandum sit, num aliquis in excommunicationem lapsus fuerit, festo die id fieri non potest, nisi causa necessitatis, pietatis, aut Religionis urgeat.

9ª Nota II. Præter ferias ad cultum Dei institutas, aliæ sunt ferie politicae, & harum quædam solemnæ, seu quotannis recurrentes, ut quæ olim in die Natalis Principis instituebantur *l. vlt. C. h. t.* quædam verò rusticæ, quæ ob rurû laborantium fauorem tempore messis aut vindemiarum obseruantur *l. Omnes. C. eod.* & hæ ferie id proprium habent, quòd partes jis expressè aut tacitè renuntiare possint seu consentire, ut iudicium agatur his feriis, quippe cùm principaliter ob eorum fauorem introductæ sint, quamobrem *l. 1. De feriis*, non absolutè prohibentur iudicia tempore messis aut vindemiarum, sed ne quis aduersarium cogat ad iudicium venire, alioquin acta judicialia irrita sint. *l. Si feriatis. 6. ff. eod.* Nisi necessitas cogat, ut quia res tempore aut morte peritura est, aut actionem vel litem instantiam peremptura *cit. l. 1. C. 3. ff. eod.* & verò in his ru-

sticis feriis minor necessitas requiritur, ut partes ad iudiciû compellantur, quam in aliis feriis, præsertim sacris, *arg. l. publicas. s. C. eod.* vbi dicitur publicas & fiscales causas in feriis messium & vindemiarum agitari posse, vbi gl. monet non idem quoque locum habere in feriis sacris, nisi necessitas vel pietas speciatim exigere videatur. Id verò addendum, tamen partes consentiant litigare in feriis rusticis, tamen iudex non tenetur illis jus dicere, nisi necessitas urgeat, quia ferie hæ etiam in iudicis gratiâ institutæ sunt, sed neque testes compelli possunt ad veniendum & testandum, teste *gl. incit. l. Omnes. 6. ff. De Fer. Abbas hic. n. 13.* nam res inter alios acta (videlicet litigantes) aliis non præjudicat. Est & aliud genus feriarum politicarum, quæ dici solent *feria repentina* ob Principis v. g. adventum, Regiæ prolis natalem, aut similem lætitiâ repenti iudicij solitæ, cuiusmodi ferias indicare proprium esse principis dicitur, *in l. à nullo. C. h. t.* Conueniunt autem hæ ferie cum sacris & aliis, quæ ob publicam causam instituuntur, in hoc, quòd partes jis renuntiare nequeant. Vide *Azor. tom. 2 l. 1. c. 27. q. 1.*

Nota III. Si Episcopus festum speciale præcipere velit, non tantum Cleri, sed etiam populi consensum requirere debet spectatè communi iure.

TITVLVS X. DE ORDINE COGNITIONVM.

CAPITVLVM I.

Intelleximus.

PARAPHRASIS.

Mulier quædam virum sibi coram Ecclesiastico iudice petebat, testes introducens, quòd cum eo matrimonium contraxisset, vir autem metuens ne testium depositionibus convinceretur, exceptionem consanguinitatis obiecit, hoc casu dubitatum fuit,

RÆSTITO juramento calumniæ, & datis dilationibus ad respondendum, frequenter Reus vicissim aliquid objiciens, quæstionem mouet, seu per modum actionis, seu & quidem frequentius per modum exceptionis, quare dubitari potest, num de his objectis prius cognoscendum sit, quam ulterius super negotio principali.

* * *

fuit, quo ordine iudex procedere deberet. Respondit Clemens III. Cum exceptione ista, probata quaestio principalis tollatur, prius de ipsa exceptione cognoscendum esse, quam ad definitivam sententiam procedatur; nam si exceptio illa probata sit, apparebit virum ab impetitione mulieris absolendum esse.

In primis adverte hinc, actum non fuisse in iudicio possessorio, quia mulier non erat traducta in domum viri, sed petitorio, quia mulier petebat se deduci ac recipi tanquam uxorem legitimam ob antecedentem matrimonij contractum, ita notavit Innoc. hic. & sumitur ex c. Literat. De Restitut. spol.

SUMMARIUM.

1. Melius sibi consulit Reus conuentus, si peremptoriam exceptionem prius non opponat, quam audierit probationes Actoris.
2. Si Reus ante productionem testium, ut impediatur processus, opponat exceptionem peremptoriam, debet prius de hac exceptione Rei cognosci, quam de intentione Actoris.
3. Probata exceptione peremptoria recte pronuntiat iudex super causa principali.
4. Nisi iudex, ne indirecte quidem, super exceptione cognoscere possit.
5. Vel nisi exceptiones illa, non peremptoria & incidentes, sed dilatoria tantum & emergentes essent, de quibus prius cognosci debet, & decidi quam procedatur in causa principali.

Nota I. Consultum est Reo convento ut peremptoriam exceptionem prius non opponat, quam audierit probationes Actoris, nam si Actor in probatione deficiat, ipse absolvetur, & liberabitur onere probandi exceptionem; sin autem Actor probauerit intentionem, v. g. Matrimonij contractum fuisse celebratum, tunc locus adhuc erit perimendi intentionem, obijciendo impedimentum consanguinitatis. Ita notat Imola hic n. 2. ex Cap. de testibus, 29. Vbi

gloss. verb. Publicato monet, quod publicatis etiam testificationibus exceptio peremptoria objici & probari possit, quandoquidem ea novum incidentem articulum causae continet. Sed quid si Reus ante productionem testium opposuisset exceptionem consanguinitatis, debuisset ne iudex ante omnia de exceptione cognoscere. Glossa hic ait, prius Actoris probationes recipiendas esse, quam de exceptione peremptoria cognoscatur, quia ita universim dicitur in l. Exceptionem 19. C. De probationibus. Sed meminisse oportet, quod in cap. 1. De litis contestatione in 6. Reg. 2. limitatione 3. docui, esse quoddam genus exceptionis peremptoriae, per quam actio ipso jure exclusa, seu potius nunquam nata ostenditur, talis exceptio si opponatur animo impediendi processum, statim de ea cognosci debet, cum alioqui frustra probationes accipiantur, super eo, quod etsi probaretur, tamen causam non relevaret, ut in proposito casu videre est, cum enim contractus matrimonij inter consanguineos ipso jure irritus sit, nullaque omnino actio aut jus oriatur, frustra iudex probationes suscipit super tali contractu post oppositam exceptionem consanguinitatis, praesertim si Reus excipiens offerat se ad probandam exceptionem, eo casu actor audiendus non foret, si prius intentionem suam probare vellet, tanquam qui prior egisset, quia respondet ei iudex, quod frustra & inaniter egerit, cum nulla omnino actio ei competat, si exceptio subsistat, ad cuius probationem se Reus offert, quamvis aliter hic doceat Panorm. n. 8. & seqq.

Not. II. Probata exceptione peremptoria, necesse non est, ut iudex super ea pronuntiet, quia pronuntiatio super causa Principali, saltem indirecte fit etiam pronuntiatio super exceptione. Ita docet gl. hic verb. Cognoscend. Imola n. 4. Panorm. n. 11. Exemplum habes hic: Mulier agebat petendo sibi maritum ex causa matrimonij; obijciebatur illi impedimentum consanguinitatis; eo probato iudex aliud non facit, quam ut absoluat virum a petitione mulieris, per hanc enim absolutionem indirecte implicite pronun-

nuntiat impedimentum subesse, aut juridicè probatum esse. Aliud exemplum habetur *in l. 1. C. De Ordin. judiciorum.* si filio aut Tutori, nomine pupilli cōtra hæredem scriptum agenti petitione hæreditatis, objiciatur, quòd sit filius adulterinus, iudex satisfacit, si super principali desinat, adjudicando alterutri parti petitionem hæreditatis, ex eo enim apparebit indirectè, quid de statu seu natiuitate filij sentiendum sit.

4 Excipe si iudex ne indirectè quidem super exceptione seu articulo incidente cognoscere queat, quia causa Ecclesiastica est, tum quæstione principali superfedere debet, donec incidens in foro Ecclesiastico decisa sit, uti habetur *infra b. t. c. 3.* Aliud exemplum: si Actori mutuum repetenti objiciatur, pactum fecisse de non petendo aut condonasse, potest iudex post auditas utrinque probationes tum Actoris de mutuo dato, tum Rei excipientis de condonatione factâ unam sententiâ ferre super quæstione principali seu absoluendo Reum, ita ut indirectè pronuntiet donationem interuenisse, aut legitimè probatam esse, seu eundem condemnando, ita ut indirectè pronuntiet, donationem probatam non esse.

5 Locuti autem sumus duntaxat de Exceptionibus, quæ & quatenus peremptoriæ sunt, atque incidentes dici solent, seu iustitiam causæ principalis concernentes, at verò dilatoriæ exceptiones, & quæcunque ad impediendum processum causæ principalis objiciuntur, atque vocabulo generali *emergentes*, dicuntur v. g. Judicem vel Actorem excommunicatum esse, iuxta *c. Exhibita. 19. De Judic.* Item litem ab Actore intentatam latâ jam sententiâ vel juramento aut transactione finitam esse, & idèd ulterius super ea procedi non posse, tales exceptiones prius cognosci ac decidi debent, quam in causâ principalis tractatione procedatur, ut docet *Barr. in l. 1. n. 7. C. De Ordin. judiciorum.*

¶ (O) ¶

CAPITVLVM. II. Dilectus.

PARAPHRASIS.

Abbas de Ferentino coram Innocentio III. questus est contra Nobiles de Artone, quia manu armatâ ad Monasterium venientes, prædam animalium, aliâque damna intulerunt, petiitque sibi iustitiam administrari, sed Nobiles in præsentia Papæ, lite nondum contestatâ obiecerunt, quòd ipsi per dolum & violentiam Abbatis Castrum Sirati amiserint, quâ ob rem rogant se prius restituî, quàm Abbati respondere cogantur, præsertim cum per testes suam innocentiam in continenti probare velint, Ex parte Abbatis replicatum est, quòd ab ipso restitutio peti nequeat, quia non fuerat spoliator, præsertim cum dictum castrum ad monasterij proprietatem pertineat, quod nec ipsi adversarij negare possint, & æquum esse ut verus Dominus ad quem res sua ab alio possessa devenit, eius retinendæ commodum habeat, cum, ut supra dictum, iudicium possessorium recuperandæ contra spoliatorem tantum intentari queat. Ad hæc respondet Innocentius, esse distinguendum, si enim quæstio spoliationis à Nobilibus proposita fuisset in modum actionis seu reconventionis, tunc censeretur deberent mutue actiones & petitiones, atque eius actio videlicet Abbatis qui prior proposuit, prius tractanda foret, iuxta *juris Regul. ff. De Judic.* Qui prior appellat (seu ad iudicem provocat) prior agat: ita tamen, ut ambæ petitiones ac quæstiones vicissim tractatæ (secundum partes suas) unâ demum sententiâ terminarentur. Sed quia nobiles causam spolij per modum exceptionis proposuerunt, idèd interloquendo pronuntiat Pontifex, ut probationes super exceptione prius audiantur, eaque legitimè probatâ Nobiles non cogantur Abbati super petitionis respondere, priusquam Castrum restitutionem fecisset, cum spoliatus spoliatori ante restitutionem respondere non te-

rea-

neatur. Verumtamen hæc ita accipienda non sunt, quasi probata exceptione spoliationis, idcirco Castrum restitutio nobilibus faciendâ sit. Quemadmodum etiam videre est in teste, qui si per oppositam exceptionem criminis, à testimonio repellatur, tamen si exceptio probata sit, non ideò pœnâ juris ordinariâ puniendus est, sed duntaxat à testimonio ferendo arcendus; idque propterea, quòd contra ipsum testem actio seu accusatio mota non fuerit. Sed neque testes, quorum testimonia tanquam falsa reprobantur, idcirco inter infames censentur.

S V M M A R I V M.

1. *Qui alterum spoliavit, in pœnam super jure suo quocumque non auditur contra spoliatum, nisi prius spoliatum ei restituat.*
2. *Potest Actoris spoliatio objici vel per modum actionis, vel per modum exceptionis & utrobique diversi effectus producuntur.*
3. *In quibus causis exceptio spoliationis locum non habeat.*
4. *Si actio non est instituta contra testem, non potest ex actis talis iudicii puniri, etiamsi a testimonio ferendo ob crimen obiectum & probatum repulsus sit.*

NOta si quis alterum spoliaverit, & postea ipsi litem moveat, conventus non tenetur ei respondere, donec restitutus sit, ut plenius habetur in *c. 1. De restitut. spol.* & est hæc exceptio spoliationis dilatoria, ideòque ante litem contestationem proponenda, præterquam si post litem contestationem spoliatio contigisset, vel cum primum cognita fuisset, ut *DD. apud Innoc. hic n. 5.* limitant, & sequitur *Panorm. n. 33.* Sed quid in hoc casu responderi debet ad replicationem Abbatis, quòd ipse non spoliatus, & quòd Castrum secundum proprietatem ad monasterium notoriè spectet. Dico cum *gl. hic, verb. Contra spoliatorem. Innoc. n. 2.* quòd Abbas vel iusserit Castrum violenter occupari, vel occupationem ratam habuerit, & possessionem nomine Monasterij assentiente & favente conventu detinuerit, aut fortasse non iste Abbas, contra quem excipiebatur, sed

eius antecessor nomine totius Monasterij spoliaverat, cum enim id fecerit tanquam caput Monasterij, etiam successor eius tenebitur, ut *Innoc. hic docet n. 5.* Fuit autem castrum hoc feudum Monasterij, ideòque jure utilitatis seu usufructus nobiles spoliaverat Abbas cum conventu. Alioqui verò si Conventus in spoliationem non consensisset nec ratam habuisset, actio nomine Monasterij instituta, non potuisset repelli obiectione spoliationis factæ à solo Prælato, quia delictum personæ, non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare. *Reg. 26. in 6.* Secus autem est, si conventus etiam deliquit, ita *gl. hic notat. verb. Ipsius dolum, & gl. in cit. reg. verb. delictum.* Etenim hæc pœna quædam est, quòd qui alterum spoliavit, super jure suo quocumque, non audiatur contra spoliatum, nisi prius ei spoliatum restituat, ergo proprium autorem tenere debet, & non in alios derivari innoxios.

Nota II. Spoliatio Actoris duobus modis objici potest, vel per modum actionis, adeòque novam & propriam ei litem vicissim intentando, tum duæ causæ sunt simul tractandæ, iuxta *cap. 1. de mut. petit.* vel per modum exceptionis processum judicarium differentis seu excludentis, donec restitutio facta sit, multum autem inter hæc duo interest; nam in priori casu, si spoliatus spoliationem probaverit, absolute restituendus est, tamen si se Dominum rei esse non probaverit, *c. Gravus. De Restitut. spoliat.* At verò in secundo casu Actor restitutionem facere non cogitur absolute, sed sub cõditione, si actionem suam prosequi velit; non enim auditur, nisi prius factâ restitutione. Ratio est, quia iudex non impertit suum officium partibus, nisi quatenus actum est seu propositum in iudicio, atque spoliatus ut ponimus, actionem ipse non proposuit, sed solum exceptionem contra actionem & intentionem adversarij, ergo probatâ exceptione suâ id solum consequi debet, ut actor repellatur, donec restitutionem fecerit. Porro repulso actore à petitione, si conventus deinde agere velit ad restitutionem consequendam, novo iudicio novisque probationibus opus erit,

rit, uti glossa hic docet. verb. *In modum. vers. sed quid.* Quin imò licet Reus in probatione exceptionis susceperit, nihilominus possessorio iudicio postea agere poterit, quia antea actum non erat, ut restitutio fieret, sed tantum exceptum repellendi causâ.

3 Sunt verò aliquæ causæ, in quibus exceptio spoliationis objici non potest, ut videtur est apud *Panorm. hic n. 22.* 1. Si causa seu jus petendi notorium sit, nam exceptio illa objicitur ad impediendum processum iudicii, in notoriis autem non est opus iudicario processu, sed citò condemnatio & executio fieri potest. *c. De manifesta. 17. 2. q. 1.* Ceterum si etiam spoliatio notoria sit, tunc arbitror eam obstare condemnationi, quia potest dicere spoliatus, non tibi satisfaciam, nisi prius me restituas, & est æqua petitio. 2. Si periculum in mora sit, seu si causa dilationem non patiatur, ut si agatur de pariete reficiendo, ædibus fulciendis, ne ruina facta vicini ædibus damnum inferat. 3. In causa matrimoniali & aliis spiritualibus, nõ potest opponi exceptio spoliationis rerum privatarum *c. 1. §. vlt. De restitut. spoliat. in 6.* Si officium Superioris impleretur, non per modum actionis contra adversarium, sed ut v. g. electus confirmetur, præsentetur, tum nullius spoliationis exceptio fieri potest, cum ea non nisi præcedente actione concessa sit. Aliam causam ponit *Anton. & Panorm. hic n. 23.* Si Actor proponat, quòd Reus ipsi ex juramento obligetur, audiendum Reum non esse, si de spoliatione excipiat, id verò verissimum est, si ex circumstantiis appareat, quòd jurans voluerit renuntiare beneficio exceptionis, alioquin verò juramentum intelligitur secundum naturam & conditiones actus cui adjungitur; ergo sicuti simplex debitor si conventus sit, non tenetur respondere aut solvere, nisi prius excusâ quaestione spoliationis & factâ restitutione, ita etiam debitor juratus. Accedit, quòd juramentum adiectum promissioni, obligationem eius ad novum casum non extendit, sed intensivè tantum auget.

4 Nota III. Si testi crimen obiectum probetur, ad hoc ut à testimonio ferendo re-

pellatur, non idè ex his actis puniri potest. *cap. 1. De except.* quia ad hoc non est actum: *semper enim,* ait glossa hic, verb. *Restitutio,* videndum est ad quid agatur, quia secundum modum agendi firmanda est sententia iudicis. Sed neque testis, si de falso testimonio in iudicio convictus sit, inter infames haberi debet, ut hic, & *l. Lucius 21. ff. de his qui nos. infam.* quia actio non est contra ipsum instituta, idèoque nec condemnari debet, si quidem ex sententia pro alio habitata, alium prægruari non oportet. *cit. l. Lucius. in fine.* Declarari autem & limitari debet 1. Quòd iudex eâ re excitatus, novum processum ex officio contra testem ob crimen repulsum instituere possit. 2. Si ex tali criminis obiectione testis apud viros honestos infametur, seu existimatio eius grauetur, tum ab Ecclesiasticis dignitatibus repelli potest, ita ut eius electio non confirmetur. *cap. Super eo. 12. De elect.* aut confirmatio tanquã subreptitiè obtenta rescindatur. *cap. Super his. 16. De Accusat.* Sed beneficium & dignitatibus antea acquisitis privari non potest, nisi per novum processum. *cit. cap. Super his. de Accusat. in fine.*

CAPITVLVM III.

Tuam.

PARAPHRASIS.

Mortuo Comite Campania, Regina Cypri tanquam proxima eius consanguinea, succedere volebat: obiciebatur ei Natalium defectus; cum autem hæc quaestio incidens, quæ prius terminari debebat, quam principalis, ad Ecclesiasticum forum spectaret, Honorius III. admonuit Philippum Regem Franciæ, ut super principali successionis quaestione non cognoscat, nisi quaestio Natalium, ex qua illa dependet, à se terminata esset. Mortuo autem Philippo, hoc ipsum scribit ad filium eius Ludovicum, & mandat, ut si à Regina requisitus fuerit, super causâ successionis, se non intromittat, donec causa Natalium à Sede Apostolicâ, ad quam pertinet, decisa sit, cum alioqui diversis pro-

processibus intricaretur negotium, & ordo iudiciarius confunderetur.

SUMMARIUM.

1. Non debet secularis Iudex super principali cognoscere, si quaestio incidat ad forum Ecclesiasticum propriè pertinens, ex cuius decisione prius faciendâ illa principalis dependet.
2. Imò inhiberi potest in tali casu Iudex secularis ab Ecclesiastico, ne procedat.
3. Ita ut nec per modum connexionis, de causis, quæ ex proprio obiecto, non tantum per accidens sunt Ecclesiastica, cognoscere possit.

NOTA I. Iudex secularis super sedere debet cognitione super principali, si quaestio incidat ad forum Ecclesiasticum propriè pertinens, ex cuius decisione principalis quaestio pendet. Exemplum hinc habes: Si vir aut mulier coram iudice seculari petat se declarari hæredem ratione consanguinitatis, sed obiiciatur ei Natalium defectus, eò quòd matrimonium ex quo nata est, fuerit putatitium & invalidum; hæc exceptio est causæ & actionis principaliter motæ peremptoria seu in eam incidens, de qua prius cognoscere oportet, quàm de principali; cum autem iudex secularis de hac exceptione seu de valore matrimonii ob eius spiritualitatem & rationem Sacramenti inter Christianos cognoscere nequeat, idè expectare debet donec ea ab Ecclesiastico iudice definita sit, *6. Labor. 5. c. Causa. 2. qui filij sint legitimi.*

Corollar. I. Si quaestio Spiritualis incidens versetur coram iudice seculari, Ecclesiasticus vel motu proprio, vel ad instantiam partis inhibere potest seculari, ne procedat, vt hic & *cit. c. Lator.*

Corollar. II. Cum exceptio peremptoria suapte naturâ, seu ob specialem eius rationem ad alium iudicem spectat, est in effectu dilatorium & emergens, quia differt ac suspendit processum iudicis super causa Principali, donec ab altero super peremptoriâ exceptione cognitum & sententiatum sit: Ita tradit *Panorm. hic. n. 4.*

Corollar. III. Iudex secularis ne quidem per modum incidentiæ seu connexionis cognoscere potest de causis, quæ ex proprio obiecto Ecclesiasticæ sunt, videlicet, de sacris rebus aut personis. Sed alia ratio est de causis, quæ ex obiecto profanæ sunt, & per accidens tantum, ratione partis litigantis, Ecclesiasticæ, ut si quaestio coram iudice laico incidat de expensis soluendis à Clerico actore, ut dixi in *c. 1. de mut. petis.* vel si Clerico agenti contra Titium laicū, hic obiiciat, quòd sit filius suus, filius autem contra patrē talem actionē intentare prohibeatur, de ista exceptione dilatoria iudex secularis cognoscere non prohibetur, teste *Panorm. n. 9.* Contra dicta obiici potest, quòd iudex secularis cognoscere possit, si quaestio sit tantum de facto, atqui in proposito casu, quaestio est tantum de facto, si tibi coram iudice seculari petenti hereditatem, obiiciatur defectus Natalium, quia parentes tui consanguinei fuerunt, aut compadres, ergo de hac quaestione incidente iudex secularis cognoscet, maiorem enim tradit Bartolus in lege Titia. *ff. soluto Matrimon. Resp. cum Panorm. hic. n. 10. Conarr. in 4. Decretal. part. 2. c. 8. §. ult. n. 3.* contrarium colligi apertè ex hoc c. ideòque hanc regulam statuendam, quòd iudex secularis cognoscere non possit, de quaestione facti, si ea redundet in quaestionem propriè Ecclesiasticam v. g. de valore matrimonii ita vt hæc ex illa dependeat. Et notandum hoc est obiicitur, contra iudices seculares, qui ad forum suum admittunt causas de possessorio in iure decimarum, inventandi bona parochorum defunctorum &c. quo in casu ad iudicem Ecclesiasticum pertinet, inhibitoriales contra eos decernere, & causas revocare ad suum tribunal, quandoquidem ex decisione possessorii præiudicium infertur causæ proprietatis, præterquam quod continentia causæ dividi non debeat. Simile est si contractui tanquam matrimoniali aliquis loco parochi adstitit, de quo dubitatur an fuerit Sacerdos, vel assistendi potestate præditus, causa hæc ad iudicem Ecclesiasticum pertinet. Imò vniuersim loquendo, quotiescun-

f

que

que duo in facie Ecclesie pro legitimis conjugibus habentur, & incidat mera questio anne seu utrum Matrimonium inter eos in facie Ecclesie contractum sit, quod iudex Ecclesiasticus inhibere possit seculari, ne procedat in eiusmodi questione, etiam incidenter, colligitur ex cap. Si iudex. 12. de sentent. excommunic. in 6. & tradit Conarr. loc. cit. alique apud Panorm. c. 12. idque in hoc casu propter errandi periculum & publicae opinionis praesumptionem.

Cap. Vltimum.

Super.

PARAPHRASIS.

Spoliatus agens iudicio possessorio recuperandae seu ad restitutionem rei ablatae aut occupatae, non tenetur convento respondere super alia reconventionem aut petitionem iudicio, praeterquam si reconventio fiat super alia spoliatione.

SUMMARYM.

1. Virumque cassatur privilegium, si concurrant duo ex causa omnino pari diversis partibus competentia, & servatur jus commune; secus si ex diversis causis competant; vel unus tantum in genere, alter vero specificum in hac causa privilegiatus sit.

NOTA. actio Possessoria recuperandae privilegiata est, ut qui eam intentat

adversario respondere non teneatur, praeterquam si & ipse de spoliatione excipiat, aut reconueniat.

Corollarium. Si concurrat privilegium cum privilegio ex causa omnino pari, tum utrumque cassatur, & servatur jus commune, sic dicunt DD. nominatim Panorm. in c. Presentia. n. 37. de Probat. si Ecclesia haeres instituta sit, quod possit ex legatis alteri Ecclesiae relictis detrahere falcidiam, sicuti communi iure ex legatis detrahi solet; secus autem est, si aliquis in genere tantum privilegiatus sit, alius vero specificum in tali causa, tunc privilegium specificum praevalet, quia ratione Ecclesia contra Ecclesiam, minor contra alium minorem petit restitutionem in integrum. c. Auditis. 3. de in integr. restituitur. nam hoc beneficium competit ratione laesionis, quae in altera Ecclesia similiter non reperitur, ut ponimus, nam si aequae etiam ipsa laesa sit, restitutio adversus eam non concedetur. Secus item est, si ex diversis causis privilegia competant, tum privilegiatus contra privilegiatum potest uti privilegio, arg. l. 1. ff. Ex quibus causis Maiores. Videatur Bartol. in l. Quas actiones. n. 3. C. de SS. Eccles. Panorm. h. n. 2. sic v. g. absens ex causa necessaria restituitur adversus praesentem, si ob absentiam possessiones & jura sua amisit, sed & vicissim praesens restituitur contra absentem, si ex eo, quia nemo aderat, qui eum defendere vellent, tempus actionis extractum fuit.

cu. l. 1.

TITVLVS XI. DE PLUS PETITIONIBUS.

CAPITVLVM I.

Consilium.

PARAPHRASIS.

Non est consultum Actori, ut pecuniam sibi debi-

INTER exceptiones, quae Actori ante vel post litem contestatam objici possunt, etiam ea est, quod plus petat, quam debeat, quare hoc loco titulus iste ponitur.